

A túl korán jött menedzser...

AKI AZ EMG-T MEGALAPÍTOTTA

Exkluzív riport Dr. techn. Striker György nyugalmazott c. egyetemi tanárral

Vállalatunk az elmúlt négy évtized során egyaránt megért jobb és nehezebb, nem ritkán válságos esztendőket. Most – mindannyian tudjuk – a cég fennállása során az egyik legnehezebb periódusban vagyunk, ha nem éppen a legnehezebben. Helyzetünk azonban nem kivételes, egyedi jelenség, csupán (fájdalmas) része az egész magyar gazdaságot érintő változásoknak. Minden erőnkre, hitünkre szükségünk van ahhoz, hogy úrrá legyünk a nehézségeken.

Ehhez a hithez kívánunk némi erkölcsi támaszt nyújtani azzal, hogy visszatekintünk cégünk egyébként helyenként cseppet sem rózsás múltjába, és elmerengünk azon, eleink hogyan is csinálták, milyen volt a gerinc, milyen volt a kurázsli, a tetterő negyven évvel ezelőtt, hogyan is kezdődött ez az egész, amit ma úgy hívnak, hogy Elektronikus Méréskészülékek Gyára...

A legidősebb kollégák, munkatársak visszaemlékezéseiben mindenkinél van valahol egy pont, ahonnan visszafelé, korábbra tekintve a sorsok már egyéni módon alakultak.

Az első közös élmény – nyilván – mindenkinél az EMG megalapításával kapcsolatos, és a negyven év kódébe vesző eseménysorozat egy legendás, központi, meghatározó személyiség köré fonódik, akitől a vállalat megszületése, létrejötte elválaszthatatlan.

A maig is egybehangzó vélemények szerint – a korábbi ismeretlenség homályából váratlanul előtöppanó, messziről jött mérnök és/vagy menedzser – akkori környezete számára már-már tűrhetetlen lelkesedése hatására végül számos Ügyintéző, Hivatal és Nagy Ember beadta a derekát, s létrejött vállalatunk.

Striker György az Óperenciás-tengeren túlról, Chicagoból érkezett, azzal a

hittel, hogy egy világegés után itt most valami alapvetően új kezdődik, melyben részt kell venni, teljes szívvel és erővel, sőt, azon felül is.

Mikor előzetes egyeztetés után, interjú készítése céljából, szíves meghívása alapján lakására indultam, egyetemi éveim jártak az eszemben. Striker György a Műegyetemen professzorom volt, egyik kedvenc tárgyamat oktatta, és vizsgáztam is nála. (Ennek – sajnos – már harminc éve...)

Különös érzés fogott el, mert tudtam, személyén keresztül az elmúlt negyven év természetrajzának egyik legellentmondásosabb fókuszpontjához jutok el. Híres, sőt, számosak szemében hírhedt, a korabeli politika által kevésbé kedvelt személyiség volt ő, de ennek ellenére kulcsembert!

Ma már egyértelműen megállapítható, hogy képességeivel, készségeivel, ötleteivel, szemléletével, vehemenciájával néhány évvel (alighanem négy évtizeddel...) megelőzte korát, így a korabeli környezettel szemben folytatott Don Quijoteszerű küzdelem kimenetele nem lehetett kétséges.

Striker professzor láthatólag nagyon gondosan készült az interjúra. Szinte agályos rendben sorakoztatta fel korabeli dokumentumait, hivatalos levelezését, újságkivágásait, fénymásolatait, melyek mind-mind egy óriási szélmalomharc álmóságait jelezték. A harcnak azonban – a sok esetben teljesen kilátástalannak tűnő küzdelem ellenére is – a hazai műszeripar sorsát alapvetően meghatározó, kitűnő eredményei, jelentős sikerei is születtek.

Némi elfogódottsággal induló beszélgetésünk a tervezettnél alaposan hosszabbra sikeredett, nem volt híján az érzelmi töltésnek, s végezetül megrendülten, nagy élmény birtokában távoztam.

Az alábbiakban beszélgetésünk legérdekesebb mozzanatait szeretném megosztani az Olvasóval, abban a hitben, hogy a múlt alaposabb megismerése segíthet a jelenben és talán a jövőben is az eligazodásban, a kiút megtalálásában.

– Professzor úr, midőn néhány évvel ezelőtt megindult az EMG Üzemi Híradó, felmerült a gondolat, hogy el kellene indítani egy cikksorozatot, amely elsősorban az idősebb generációval foglalkozik. Azt a feladatot kaptam, hogy készítek né-

A Keeler-féle hazugságvizsgáló készülék, Striker-elektronikával

Presenting

A New and Improved
Keeler Polygraph!

Revolutionary
Features

Include –

- Psychogalvanograph
- Leakproof Tambours
- Two speed, instantly adjustable, chart drive.
- Siphon pens with ample ink capacity.

Mechanical

Engineering

Advances –

- More powerful chart motors.
- Improved easy reading charts.
- Greater operating stability.
- Extreme sensitivity.

In this brief announcement it is impossible to adequately summarize the advantages of combined psychogalvanic, respiration, blood pressure and pulse reactions.

For complete details address –

ASSOCIATED RESEARCH, INCORPORATED

Division
The J.W. Murphy Company
SPECIALISTS IN INSTRUMENTATION AND TESTING
12 NORTH MAY STREET
CHICAGO, ILLINOIS

9 NEW WINNERS

of McDonald Development Awards

AGAIN LAST MONTH the lightning struck, and nine Zenith engineers were honored and rewarded financially by receiving McDonald Development Awards for distinguished engineering achievement. These are special awards to members of our engineering organization, given under a plan inaugurated in 1936, and are in no way connected with the factory suggestion system. Members of the engineering department are not eligible to participate in the regular factory suggestion system.

Otto Wagenknecht won his second award for the year by further development and special adaptation of the tuning mechanism which rang the bell for him last spring.

Marvin Wolff successfully attacked a delicate and baffling problem in connection with the special adaptation of the tuning mechanism developed by Otto Wagenknecht.

Stanley Jones and George Striker received identical awards for outstanding work in studying and making advancements in the art of quartz crystals.

Ed Passow hit the jackpot with an original suggestion of great im-

portance to improve performance of radio receivers. This is one of the things we can't talk about now.

Robert Thompson contributed a practical suggestion for a special application of Ed Passow's new development.

Walter Orr solved a very intricate problem in connection with testing cables on the ABK receiver, which resulted in a substantial increase in production.

Robert Adler did an outstanding job in developing a new (censored). We wish we could tell you, but it is an item the Signal Corps has asked us not to discuss.

A Zenith cég "Clipper" típusú rövidhullámú világevője

hány riportot a nagyon régi EMG-s dolgozókkal, az alapító tagokkal. Ehhez segítségül kaptam egy listát az alapító tagokról, melynek alapján sorban – botcsinálta riporterként – több személyt is meginterjúvoltam.

Ezen beszélgetések során volt néhány személy, akire az interjúalanyok – tekintet nélkül végzettségükre, korabeli beosztásukra – ismételten visszatértek. Ebben a listában egyértelműen a professzor úr a listavezető. Az Ön nevét nem mulasztotta el senki sem megemlíteni. A túlnyomó többség kifejezetten hálával és megkülönböztetett tisztelettel tekint Önre vissza. Jövedelem egyik célja – és erköl-

csi kötelességem is – volt ezt a véleményét eljuttatni Önhez. Másrészt mindenki egyértelműen Önt tekintti az EMG megalapítójának. Amellett, hogy az éppen negyvenéves EMG múltjával foglalkozunk, a professzor úr, mint a cég alapítója iránt, különösen az idősebb munkatársak részéről igen nagy érdeklődés nyilvánul meg. Kérem, tegye lehetővé, hogy Olvasóink megismerjék életútja legfontosabb állomásait!

– Középiskoláimat Budapesten, a ma Petőfi gimnáziumnak nevezett Werbőczy gimnáziumban végeztem.

Ezt megelőzően egy kísérleti elemi iskolába jártam, amelyet úgy hívtak, hogy

"Újiskola", ez a Kis-Svábhegy oldalában, az Alma utca–Bíró utca környékén volt valahol. Az átlagosnál nagyobb természettudományi érdeklődésem már ekkor megnyilvánult.

Egy hideg téli napon pl. azt a házi feladatot kaptuk tanítónéninktől, hogy figyeljük meg, hogyan fagy meg a víz egy lábosban. A beszámoltatás során kiderült, hogy tanulóársaim rendre csacskságokat beszélnek, mivel – a húsz gyerek közül – rajtam kívül senki sem végezte el a kísérletet. Én meg majd' kiestem a padból, hogy elmondhassam, én valóban láttam a megfagyás folyamatát, a csilagalakú szálak, jégkristályok kialakulá-

Részlet a "Clipper" szabadalmi leírásából

Patented June 19, 1945

2,378,663

June 19, 1945.

G. O. STRIKER

2,378,663

RADIO RECEIVER

Filed Jan. 26, 1942

5 Sheets-Sheet 1

UNITED STATES PATENT OFFICE

2,378,663

RADIO RECEIVER

George O. Striker, Chicago, Ill., assignor to Zenith Radio Corporation, Chicago, Ill., a corporation of Illinois

Application January 26, 1942, Serial No. 420,801

43 Claims. (Cl. 250-89)

This invention relates to radio receivers and particularly to receivers adapted to operate on a plurality of bands.

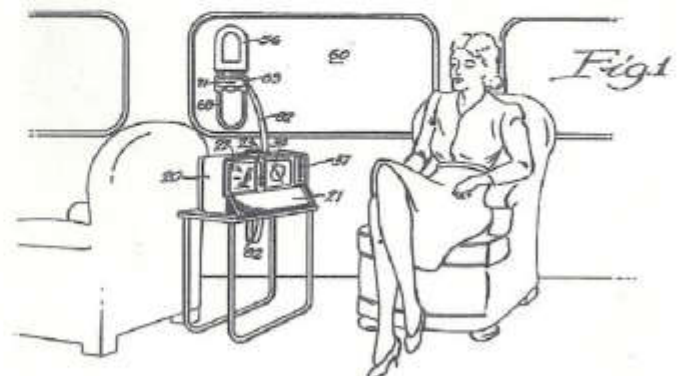
One of the objects of the invention is to provide a portable radio receiver which is provided with a plurality of antennae suitable for different wave bands and for use under different circumstances with relation to different locations and different conditions as to man-made static and other forms of interference.

A further object of the invention is to provide a radio receiver with a short wave loop antenna which may be located at positions relatively remote from the receiver.

Fig. 10 is an elevational view partly in section of each fish-pole antenna in collapsed form; and Fig. 11 is a view similar to the left-hand side of Fig. 9 showing a modified form for short wave antenna.

Referring to the drawings, the radio receiver as a whole is contained within a case 20 which is provided with a hinged front cover 21. When the front cover 21 is opened, music and other broadcast material may be emitted from the loud speaker 22.

Adjacent the loud speaker 22 is a panel 23 which serves as a mounting for tone controls 24, a tuning control 25, and a volume control 26.

sát. Mondanom sem kell, nagy dicsőretet kaptam.

A középiskolában érdeklődésem fokozódott, ezt elsősorban tehetségem, bár korán elhunyt természettan tanáromnak köszönhettem, akinek szinte az ajkán csüggtem.

A továbbiak során nagyban hozzájárult ismereteim bővítéséhez kitűnő fizikatanárom. Így történt aztán, hogy tizenhárom-tizenöt éves koromban rádióamatőrösködni kezdtem. Ez 1926-27 körül lehetett, amikor a budapesti rádióadó működni kezdett. Az összes zsebpénzemet erre költöttem. Emlékszem, valahol a Keleti pályaudvar környékén volt egy rádió-antikvárium, ahol olcsón lehetett rádióalkatrészeket venni. Rendszeresen oda zárandokoltam el alkatrészeket vásárolni.

Először egy kristálydetektoros készüléket készítettem. Tizenhat-tizenhét éves koromban – egy osztálytársammal együtt – beléptem a Magyar Rövidhullámú Amatőrök Egyesületébe, amely összejöveteleit a Múzeum-kávéház különtermében tartotta, havonta egyszer. Itt érdekes, szakmai jellegű előadások hangzottak el, ezeken is sokat tanultam. Érdeklődésem döntően ebbe az irányba fordult, s osztálytársammal hamarosan kölcsönös rádiókapcsolatot építettem ki.

Szüleim igen megértőek voltak, s amellett, hogy nem valami primán végeztem az iskoláimat (nem voltam csupa jeles), támogatták tevékenységemet. Éjszakánként sokszor fennmaradtam, hogy rövidhullámú összeköttetéseket létesítsek. Édesanyám mondogatta is, hogy "már megint azt a rádiót szopogattad?"

Tanulmányaimat a numerus clausus miatt itthon nem folytathattam, így szüleim Berlinben taníttattak tovább. A Berli Műegyetem műszaki fizika szakára iratkoztam be.

– Professzor úr, nyelvi nehézségei nem voltak?

– Nem. Egyrészt Bécsben születtem, ott éltem néhány évig. Igaz, hogy később jórészt elfelejtettem németül, de később a bátyám révén sikerült feleleveníteni tudásomat. Bátyám ott kint, Bécsben tanult, ott volt cserkész, és én tizenöt éves korom után rendszeresen vele töltöttem a nyarakat az osztrák hegyekben. Így az érettségi körül nem volt problémám a német nyelvvel. Édesanyám kívánságára ezen felül még más nyelveket is tanultam, elsősorban angolt.

Nos, beiratkoztam az alkalmazott vagy műszaki fizika szakra, és eltöltöttem Berlinben két évet, mikor beköszöntött az 1933-as esztendő. Mint ismeretes, Hitler

ekkor jutott hatalomra. Így ott kellett hagynom Berlint, és átköltöztem Bécsbe, ahol szintén az alkalmazotti fizika szakon folytattam tanulmányaimat. Szerencsére, szüleim eléggé jómódúak voltak ahhoz, hogy támogassák tanulmányaimat.

Közben – a műegyetemi tanulmányok végzése mellett – egy rádió-szerviz laboratóriumban is dolgoztam, ahol tudásomat tökéletesítettem. Erről azután német nyelvű bizonyítványt is kaptam Dénes úrtól, a laboratórium vezetőjétől.

Bécsben szintén beiratkoztam az ottani rádióamatőr egyesületbe. Ott már előadást is tartottam a katódsugárcsövek világáról. Ezt ugyanis volt alkalmam Berlinben alaposan megismerni.

Még a harmincas évek elején, a náci uralom kezdetekor, politikailag meglehetősen aktívvá váltam, mert éreztem, hogy ezek a barnaingesek még bajba fogják sodorni a világot. Már Berlinben szemináriumokra jártam, brossurákat tanulmányoztam, majd ezt a tevékenységemet folytattam Bécsben, az egyetemen, ahol az ottani Forradalmi Diák Egyesület tagja lettem.

– Nem okozott ez gondot a tanulmányokban?

– Politikai értelemben nem. Csak annyiban, hogy talán nem olyan intenzíven tanultam.

Kristályellenőrzés a Zenithnél. A jobb szélén Striker György (ZENITH RADIO LOG, 1943 AUG.)

below zero (°C). Engaged in the process are Stanley Jones, engineer; Joe Corp, production; Mike Woods, test equipment; and George Striker, crystal physicist—all principals in the crystal department.

Left: Crystals are placed in holder under extremely clean conditions in an air-conditioned room. Dust is eliminated to the minimum. The crystals, for benefit of the technical minded, are set in zero heat.

Page 38

Striker György levele a Tudományos Tanácshoz az EMG létrehozása érdekében

Másolat

Magyar Tudományos Tanács
Hírészügyi Bizottsága

Budapest

Tárgy: ORION N.V. elektronikus műszerfejlesztési és gyártási programjának biztosítása és felfejlesztése.

Elektronikus műszergyártásunk súlypontja a fenti cégnél van. Dacára annak, hogy úgy a hazai, mint az exportcsúcsok állandóan emelkedő követelményekkel lépnek fel a téren és a közeljövő ipari kutatási program nagyarányú kísérleti munkát és kádereképzést követel meg, ezen követelmények teljesítése részint tárgyi, részint szervezési és személyi okokból az ORION-nál jelenleg nem látszik biztosítottak.

Javasolom ezért, hogy a Hírészügyi Bizottság vizsgálja meg ezt a kérdést és tegye meg az intézkedéseket az elektronikus műszer-kutatásnak és gyártásnak az ORION N.V.-től való minél előbbi le-váltására és egy önálló Elektronikus Mérőműszer és Készülékgyár alapításának érdekében. Javasolom továbbá, hogy ezen új gyár alapításáig és üzembehelyezéséig is biztosítsák az ORION-nál jelenleg túlszűfolt és elégtelen kutatási és tervezési munka felfejlesztése oly módon, hogy ezen laboratórium alapterületbeni és személyzeti bővítése haladéktalanul megoldást nyer még akkor is, ha erre csak a kísérleti és kutatólaboratórium tágasabb helyre való költöztetése ad módot.

Javaslataim részletes alátámasztására mellékletben csatolok egy "Feljegyzést" és egy "Költségvetést és Ütemtervet".

1949. november 20.

Striker György s.k.

Az időmet a két tevékenység között meg kellett osztanom. Egyébként Bécsben nem voltam támadásnak kitéve, csak korábban, Berlinben, a náci diáktársak részéről. Ez is csak arra ösztönzött, hogy Berlint mihamarább otthagyjam.

Ausztriai tartózkodásom idején a Bécsi Magyarul Beszélő Főiskolai Hallgatók Egyesülete (BMFHE) elnökvé választottak. Itt, 1935-ben meg is házasodtam.

Nos, bekövetkezett az 1938-as esztendő, Hitler bemaszírozott Ausztriába, és egyértelművé vált, hogy innen mennünk kell. Március tizenkettedikén jött be Hitler, mi tizennegyedikén vízumkérelmet nyújtottunk be az Egyesült Államok követségéhez, és 1938 szeptemberében megkaptuk az amerikai kivándorló-vízumot. Szerencsére, feleségem nagybátyja, aki Philadelphian élt, segített a megkívánt anyagi garanciákat biztosítani. Másrésztől szerencsés voltam, hogy Bécsben születtem, mert így nem az erősen túlerhelt magyar kvótára kerültem, hanem a tartalékokkal rendelkező osztrákokra. Ezen szerencsés körülmények folytán 1938 szeptemberében aztán kijutottunk az Egyesült Államokba.

– Professzor úr, hogyan indult az életük a "korlátlan lehetőségek hazájában"?

– Ez egy külön történet. Először azt hittem, hogy – mint diplomás mérnök – könnyen fogok állást találni a rádiózás, a

híradástechnika területén. Szó sem volt róla! Egyáltalán nem volt állás. Nem tudtam elhelyezkedni, mert New Yorkban nem volt bizalmuk a munkaadóknak. Még ha hirdettek is, hogy technikust keresnek, nem kellettem.

Azt mondták, hogy maga biztosan nem érti az amerikai áramköröket. Bizonyos mértékben igazuk is volt! Így nem vettek fel.

Még Bécsben volt egy találmányom. Mikor kijutottam Amerikába, azt hittem, ebből jó üzletet fogok csinálni. Ez így is lett volna, ha jobban értek az üzlethez, mert egy amerikai ugyanekkor, ugyanezt találta ki, és nem tudtam az üzletet nyélbeütni.

– Milyen jellegű találmányról van szó?

– Tudtam azt, hogy egyenáramú paraméterek mérésére – akkoriban – galvanométert használtak, hídkapcsolásban. Ehhez nagyon érzékeny, kényes galvanométerek kellettek.

Nekem akkor az az ötletem támadt, hogy jó lenne ezt a mérőáramot szaggatni, váltakozófeszültségű mérésre visszavezetni az eljárást.

Kidolgoztam egy vibrátoros, szaggatós elven működő kompenzográfot, és szabadalmaztattam. Sajnos ugyanezt, Amerikában, ugyanekkor, szintén kidolgozták, szabadalmaztatták, és később gyártották is.

– Professzor úr, végül hogy kapott állást?

– Szerencsés véletlen során az amerikai nagybácsi egy barátja – akinek volt egy műszergyára – meghívott engem Chicagoba, mondván, hátha mégis tudná használni a találmányomat. Az útiköltséget is fizette odáig, hálókocsi első osztályt. Én pedig vettem harmadosztályú fapadost, és rögtön volt némi pénzem, nem üres zsebbel érkeztem Chicagoba. A feleségemet – aki vegyész – otthagytam New-Yorkban, hadd takarítson, mosson másokra, mert valamiből meg is kellett élnünk...

Kiderült, hogy a találmányom végül is nem felelt meg az illetőnek, de most már ott voltam Chicagoban. Böngésztem az álláshirdetéseket, de itt sem kaptam állást, a korábbiakkal azonos indokokkal, hogy nézze, maga nem ismeri a mi áramköreinket, a mi szokásainkat stb.

Végezetül találtam egy hirdetést, ahol elektronikus műszerek javítására, szervizére kerestek technikust. Rohantam, másnap reggel azonnal jelentkeztem az adott cégnél, ahol megkérdezték, hogy tud-e maga oszcillográfot javítani. Hogyne tudnék, életemben sem csináltam mást! Persze, ebben azért volt egy kis túlzás, mert oszcillográfot eddig csak kívülől láttam... Meg kellett próbálnom, el kellett helyezkednem. Muszáj volt.

A levél mellékletei

A Magyar Tudományos Tanács
Mérésügyi Bizottságához

M á s o l a t.

B u d a p e s t.

Feljegyzés, elektronikus műszerek gyártása tárgyában.

Jelenleg elektronikus műszereket – elsősorban egyenfeszültségű, hangfrekvenciás, ultrahang és magasfrekvenciás generátorokat, frekvencia- és feszültségmérő berendezéseket – gyártási szerelőkben egyedül az ORION N.V. állít elő, ahol ezen cikkekre a felszabadulás után a jövővetési szállítások kapcsán fejlesztették fel a műszergyártást. Jelenleg azonban, egy olyan időpontban, amikor a magyar ipar rohamos fejlődése szinte napoként új szükségleteket termel ki a műszerek – így az ipari elektronika – terén is, veszélyeztetve látom az elektronikus műszerek és automatika-berendezések továbbfejlesztését az ORION-nál a következő okokból:

1./ Az ORION termelésének összarabszámában a műszerek kb. 2 %-ot, összes-forintértékben kb. 8 %-ot tesznek ki. Érthető módon az ORION vállalatvezetősége ezért az aránylag sok gondóval járó, aránylag magas rezsit kívánó műszergyártást tulajdonképpen teherként, másodlagos gondóval kezelte, elsődleges feladata, a rádiógyártás mellett.

2./ ORION jelenleg a legnagyobb helyszűkében van, ezért 1951-ben vidékre költözik. Mindaddig azonban a jelenlegi igen szűkös laboratóriumi alapterületet bővíteni nem lehet és új feladatok vállalásáról, új káderek neveléséről nem lehet szó. Kétségtelen, hogy a jövő évre vállalt tudományos kutatási munkákat teljes mértékben le lehet bonyolítani.

3./ Ellentétben a rádiógyártással /mely ma nem egy központi népgazdasági téma egyébként sem/ – a műszergyártás rendkívül szakmunkás-igényes és egy kb. – 210-es létszámból 120 fizikai szakmunkás, 45 mérnök-technikus, 30 segédmunkás és 15 admin. személyzet. Ezen részleg kiltörténete a vidék iparosítása szempontjából nem hasonlítható a rádiógyártáshoz, ahol a betanított és segédmunkások száma viszonylag sokkal magasabb. A kiltörtéte ezért is komolyan veszélyeztetné a műszerlabor, műszergyár feltétlenül szükséges kibontakozását.

4./ Ahhoz, hogy az elektronikus műszeripar folyamatosan "felszippantassa" a szerencsére még fellelhető, kisiparban dolgozó szakkadereket, /pld. az automatizálás előkészítésének beindítására is/, abban a helyzetben kell lennie, hogy laboratóriumi személyzetét és tematikáját rugalmasan változtathassa oly módon és akkor, ahogy és amikor azt a szakkaderek "felszabadulása" és a témák aktualitása megköveteli – természetesen a megfelelő tudományos és ipari kutató-

-2-

szervek irányítása mellett. Erre azonban már ebben a pillanatban sincsen semmi lehetőség, részint a helyszűke, részint az üzemi adminisztráció merevsége miatt.

Mind ezek tekintetbevételével, és ismerve a reánkiváló feladatok megoldásának sürgősségét, javaslom, hogy a Tudományos Tanács a következő lépéseket tegye a megfelelő elvi és operatív ipari szervek keresztül:

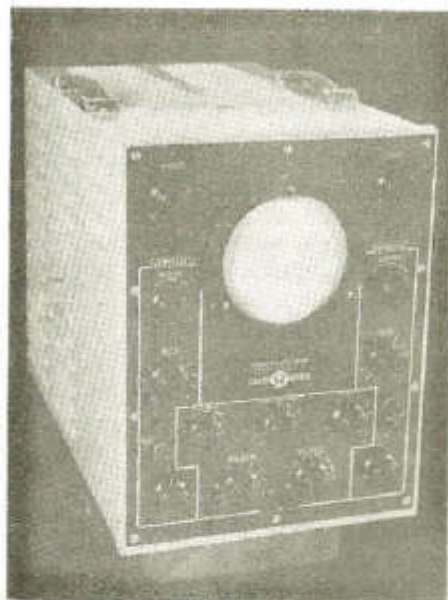
1./ Alapítsanak egy elektronikus kutató laboratóriumot, amely elvégzi a Vill. Műszerkut. Bizottság által kiadott munkákat és az ORION-nál gyártási programba vett műszerek fejlesztési munkáját és ahol be lehet indítani az automatika elemeinek kísérleti munkáját.

2./ Válasszák le az ORION-tól az egész műszergyártást minél hamarabb, /de lehetőleg még az 1950-es gyártási program beindítása előtt/ és szervezzék meg az Elektronikus Műszerek és Készülékek Gyártás a mellékelt tervezet és költségvetés szerint, megfelelő expanzió lehetőségének biztosításával, hogy a kisipart fokozatosan beszervezhessük.

Az 1./ pontban foglaltakat január 1-ig, a 2./ szerinti programot január 1-től június 30-ig javaslom a mellékelt ütemterv szerint lebonyolítani.

1949. november 20.

/Striker György/

Oscilloszkóp, Type SP 21011

Mondták, hogy nézze, megpróbáljuk magával. Mi történhet? Legfeljebb két hét múlva kirúgjuk.

Felvettek. Bekerültem egy kis laboratóriumba, ahol vagy huszan dolgoztak, de én voltam az egyedüli elektronikus szakember. A többiek mind mechanikus, mutató mérőműszereket javítottak. Kaptam egy csomó dokumentációt, szignálgenerátorokról, csővizsgálókról. Tudja, mi az a csővizsgáló?

– Hogyne, hisz épp a csöves korszakban végeztem...

– No, igen. Tehát volt ott még csővoltage mérő is, meg mindenféle műszer. Garanciális javításokat kellett végeznünk egy Missisipi állambeli, másik cég számára. Volt ott egy csomó műszer, el voltak maradvá a javítással.

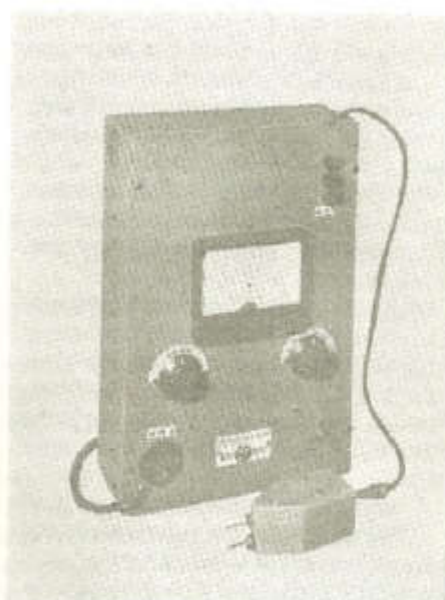
Mondták, idefigyeljen Striker, ezt mind javítani kell, nekünk eddig nem volt emberünk erre. Mihamarább javítsa meg ezeket.

No, aztán most benne voltam a slamasztikában. Pi. ezek a csővizsgálók olyanok voltak, mint egy mini számítógép, milli huzallal, ismeretlen csövekhez...

Tehát maradtam este, maradtam éjszaka, és dolgoztam. Gúnyoltak az amerikai kollégák, hogy na, doktor úr, megy a javítás? Küldtem őket a fenébe...

Lassan megtanultam ezt is, és ekkor újabb műszercsaládot, egy nagyfeszültségű szigetelésvizsgálót is kaptam, monván, Striker, javítsa meg ezt is. Szerencsémre, ennek a cégnek a főmérnöke nagyon beleváló, igazi, az amerikai Közép-Nyugatról származó mérnök volt, aki jóindulattal kezelte nehézségeimet, és ahol tudott, segített.

Egy szép napon olyan igény érkezett a céghez, hogy hazugságmérő készüléket kell csinálni. Ehhez részben mechanikai megoldások voltak szükségesek,

A "libafejes" H.F. - D.C. csővoltage mérő, Type SP 21031

pl. mérni kellett a pulzust és a tüdőmozgást, részben pedig villamos ellenállást kellett mérni a bőrön.

No, maga, Striker, maga csinálja a villamos részt.

Kidolgoztam egy ellenütemű egyenfeszültségű erősítőt, ami egy kijelző művel jellemző görbéket tudott rajzolni. Elkészítettük a teljes, poligráfnak nevezett készüléket. Ez szenzációs eredmény volt akkor, mert a korábbi, egész laboratóriumot kitöltő, hatalmas szerkezet helyett mi egy kisméretű, fadobozba szerelt készüléket hoztunk ki.

– A "poligráf" név nekem nagyon ismerősen cseng, talán a krimi-irodalomból, vagy gengszterfilmekből...

– Az elnevezést a főmérnökünk és a pszichológiai kutatást végző Keeler professzor adta a készüléknek. Nagyon népszerű, sikeres termékünk lett, sokat gyártottunk belőle.

Használta a rendőrség és az FBI is, sőt, cégeknél, az alkalmazottak felvételénél is bevetették.

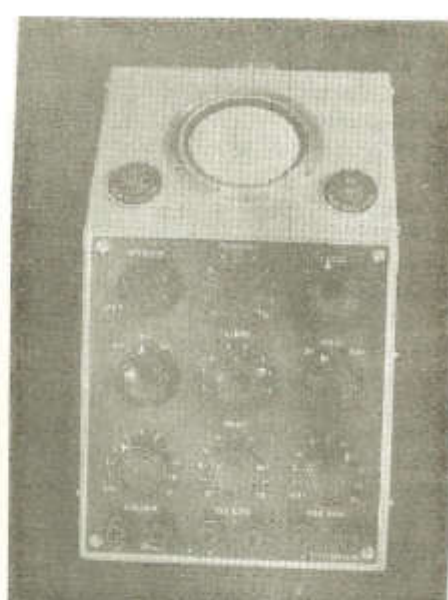
Keeler professzor szomszédja és ivócimborája volt a Zenith Radio elnök-vezérigazgatójának. Nos, Keeler professzor elmesélte a barátjának, hogy micsoda mázlija van: jött Európából egy fiatal mérnök, és megcsinálta neki a poligráfort!

A Zenith főnöke, Mr. McDonald felmértékesedett, mondván, micsoda dolog az, hogy neked van kutató mérnököd, a Zenith-nek meg nincs. Létre fogunk hozni egy új osztályt, egy kutatóbázist! Majd megmutatom neked!

McDonald első dolga volt engem meghívni erre az új osztályra. Korábbi helyemen, az Associated Researchnál 150 dollárt kerestem...

– Akkortájt ez nem volt rossz fizetés...

– Nem, megvoltunk valahogy. A feleségem időközben New Yorkból átjött Chicagóba, és ő is munkát vállalt.

Oscilloszkóp, Type SP 20981

A meghívást követően levelezés kezdődött a Zenith elnök-vezérigazgatója és köztem arról, hogy biztosítson arról, ha átmennék oda dolgozni, ott nem rádiókat fogok javítani, hanem rendes kutató munkát végezhetek. Végezetül persze hagytam magam felvetetni a Zenith céghez...

– Professzor úr, milyen feladatokat kapott Zenith cégnél?

– Felvételem után Mr. McDonald behívatott. Mindenféléről elbeszélgettünk, majd kaptam tőle egy különleges feladatot. A háború szétszórta a besorozott amerikai fiatalokat a világ minden tájára. Mivel a Zenith gyár táskarádiói akkor még csak középhullámra, rövidtávú vételre voltak alkalmasak, a katonák nem voltak képesek szülőföldjük rádióadóit hallgatni ezekkel. Azt a feladatot kaptam, hogy tervezek egy olyan – rövidhullámú – vevőkészüléket, amelyet repülőgép belsejében, hadihajóban, vonaton vagy autóban egyaránt jól lehet használni. Milyen boldogok lesznek a katonáink, ha hallgathatják a hazai adásokat, mondta Mr. McDonald.

A feladat nem volt egyszerű, mert a fém szerkezetek leárvénykollják a rádióvételel. Mérésekkel megállapítottam, hogy – az elképzelésekkel ellentétben! – a hasznos jel egy fémből készült helyiség (pl. hadihajó kabinja stb.) ablakának nem a közepén a legnagyobb. A fémablak egyik vagy másik függőleges oldaléle viszont antennaként működhet. Sőt, megfelelő csatolással jelentős feltranszformálás, nyereség is érhető el.

– Professzor úr, a megoldás teljesen logikusnak tűnik, de a felismerés engem még ma is meglep. Nemigen gondolna rá az ember...

– Igen. A kutatások eredményeképp – az amerikai tempóra jellemzően – a feladatot kitűzése után alig egy év múlva az új, hordozható, rövidhullámú rádióvételelre

ablakkal ellátott zárt térben is alkalmas készülék legördült a gyár szerelőszalagjáról, és elindult a karácsonyi ajándékpiac felé. Én pedig – alkalmaztatási szerződésemben előírt módon – egy 1 \$-ra szóló csekk boldog tulajdonosa lettem, melyet még ma is gondosan őrzök.

Ezen felül, az első gyártási év után, kb. egyhavi fizetésemnek megfelelő "vezérigazgatói fejlesztési jutalomban" részesültem.

Egy másik érdekes munka volt a Zenith cégnél a kvarckristály gyártás, tankrádiók normálfrekvenciája számára. Ez a titkosítást szolgálta a hadműveletek során.

A rezgőkvarcokat előállító másik cég valamiért nem boldogult a kvarcokkal, így a Zenith kezdett el foglalkozni ezzel. Meg kellett tanulnom a rezgőkvarc fizikáját, és egy mechanikai kérdésekkel foglalkozó kollégámat segítenem kellett a gyártás megindításában.

Az Egyesült Államok egyébként hallatlanul komolyan vette a háborút, nem úgy, mint itthon. Ott 1942. április huszadika körül minden polgári gyártási tevékenységet meg kellett szüntetni. Az Orionban pl. az utolsó pillanatig, amíg az oroszok el nem foglalták az épületet, folyt a polgári rádiókészülék gyártás.

– Professzor úr, mi volt az utolsó munkája a cégnél?

– A pénzbedobás, fizető tv problémáival foglalkoztam 1948-ban, hazaindulásom előtt.

– A Zenith-céggel teljesen meg is szakadt a kapcsolata?

– Néhány éve írtam a cégnek, érdeklődve rádiókészülékem sorsa felől. A cég válaszolt. Megírták, hogy eléggé régen abbahagyták a rádiógyártást, csak tv készüléket állítanak elő. Viszont legutolsó, sorozatban gyártott készülékük, melynek előállítását annak idején a legvégső ideig folytatták, pont az én készülékem volt. Nyilván nagyon sok tízezeret gyártottak belőle.

Kérdeztem a cégtől azt is, hogy hozzá lehetne-e egy ilyen készülékhez jutni manapság. Mondták, hogy nincs semmi probléma, összesen 158 dollárért hajlandók nekem eladni egyet a múzeumukból. Hát egyelőre még nem adtam ki ezt a 158 dollárt...

– Legalább megtszították volna a professzor urat...

– Gondolná az ember... Ennyit a Zenith-ről.

Folytatva a korábbi gondolatsort, én közvetlenül a Zenith-től jöttem haza, mintegy tíz évi távollét után, 1948-ban. Ugyanis, amíg én a fizető-tv munkáin dolgoztam, véget ért a háború, jelentős változások történtek Európában, és egy véletlen során egy hazai meghívást kaptam.

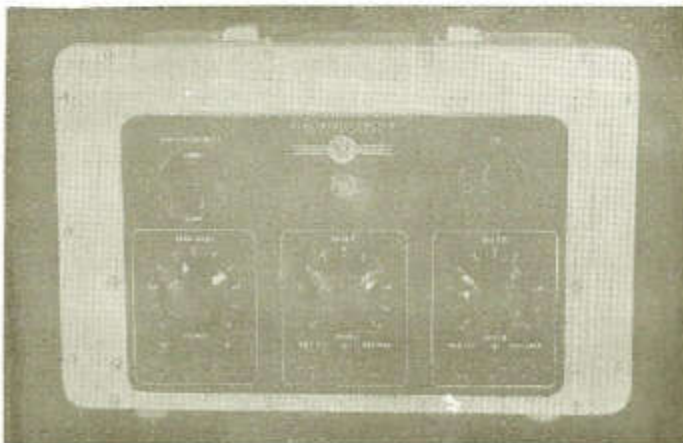
Az Orion gyár akkori ügyvezető igazgatója ugyanis akkortájt valamilyen szakmai látogatás keretén belül eljutott a Zenith céghez is, ahol újságolták neki, hogy dolgozik itt egy magyar kollégája. Így össze-találkoztunk. Az ismerkedés során elmondta, hogy az Orionban döntés előtt állnak, rádiót gyártsanak-e, vagy műszereket, mert mindkettőt nem tudják vállalni. Meghívott, vezető beosztást ajánlva fel.

Részben ezért, meg azért is, mert érdekelt a társadalmi fejlődés Magyarországon, feleségemmel úgy határoztunk, hogy hazatérünk. Így történt, hogy ösztöndíjjal hazajöttünk, és rövidesen elfoglaltam a felajánlott állást az Orionban.

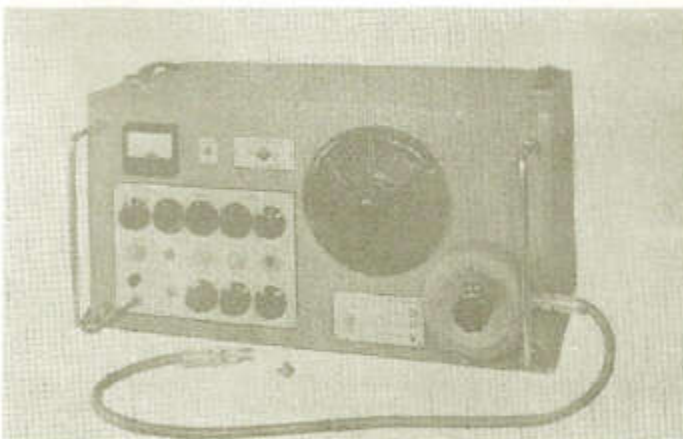
Ekkortájt az Orionban jóvátételi termelés folyt, műszereket gyártottak szovjet igények szerint. Valamikor 1948 nyarán azonban a szovjetek lemondtak a jóvátételről, így egy csomó legyártott műszer ott maradt az Orion nyakán.

Én pedig már mint értékesítési vezető léptem be az Orionba, és az első feladatom az volt, hogy ezeket a műszereket eladjam valahol. Mondták, hogy maga tud nyelveket, van ismeretsége, adja el ezeket. Ha pedig mind a százvalahány műszert eladta, majd átesszük a műszaki vonalra. Ez valamikor '48 végén, '49 elején történt.

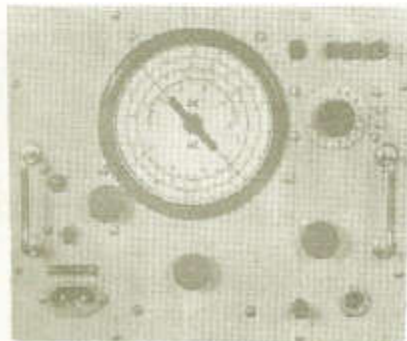
Elektronkapcsoló, Type SP 21021

UHF szignálgenerátor, Type 60831

Üzemi szignálgenerátor, Type SP 60842

Laboratóriumi szignálgenerátor, Type SP 60822

Munkám során láttam, hogy nagy fantázia van a műszerekben. Időközben, egy újságcikk nyomán összeismerkedtem egy, a műszerűgyekben nagyon tájékozott kollégával, Szabó Györggyel. Felkerestem őt az Izzóban. Felhívta a figyelmemet egy harmadik kollégára, Kolos Richárdra, aki akkor az éppen államosítás előtt álló Siemens-nél dolgozott, és onnan el akart jönni. Szabó őt magánál sokkal tájékozottabbnak tartotta műszerűgyekben.

Kolos Richárddal összeismerkedvén, látszott, hogy "ugyanazon a húron pendülünk". Összejöttünk, és elhatároztuk, hogy a műszergyártás érdekében tervszerű propagandát fogunk kifejteni. A sikeres propaganda eredményeképp elkészült egy beadvány a vezető körökhöz a magyar műszeripar felfejlesztéséről. A beadvány elérte célját, valószínűleg Vas Zoltán harapott rá, aki akkortájt a Tervhivatal elnöke volt. Ezért aztán meg is gyanúsítottak azzal, hogy rokonságban, vagy közeli ismeretségben vagyok vele, amiről persze szó sem volt.

Végezetül úgy alakult, hogy 1950 elején odahajítottak nekünk egy üres gyárépületet, egy szappangyárat, az Erzsébet u. 2. alatti, volt Baeder gyárat, ahonnan a szappangyártást kiköltöztették, nem tudom, hova.

A "nekünk" alatt értendő a Striker és akiket ő kiválaszt... Ekkor kiválasztottunk mintegy húsz embert az Orionból, ahol én ekkor már főmérnökként dolgoztam. Ez után nagy lelkesedéssel nekiálltunk az Erzsébet utcában az új gyár helyreállítás-

sának, felépítésének. Az első év után már mintegy ötszázan dolgoztunk a gyárban.

– Hogyan sikerült a létszámot felfejleszteni?

– Hirdetéseket adtunk fel a Rádiótechnika című folyóiratban. Rádióamatőröket, kisiparosokat csalogattam a gyárba. Ezen felül igyekeztem őket lehetőleg jól fizetni.

– Professzor úr EMG-beli tevékenységéről számos benyomás maradt meg az emberekben, és jóegynéhány anekdota is maradt fenn. Munkatársai egyértelműen igen jó szakembernek tartották, és mindenki külön hangsúlyozta rendkívüli dinamizmusát.

Valahogy az a benyomásom, hogy ez a vezetői típus ma meglehetősen hiányzik Magyarországon, tehát a hozzáértő, rátermett, dinamikus szakember, aki mindezek felett még valami alig körülírható emberi pluszsal is rendelkezik. Volt munkatársai, az idősebb EMG-ek majd valamennyien ezt a többletet érzékelték, erre tértek ki valamilyen formában.

– Lehetséges. Sajnos, az volt a helyzet, hogy akikkel én annak idején körül voltam véve, vagy akikkel eléggé szoros munkakapcsolatban kellett lennem, azoknak rendszerint nekem kellett elmagyarázni, mi ebben vagy abban a piáne, mit, miért és miért pont most kell csinálni. Van egy német kifejezés, amit talán úgy lehet lefordítani, hogy "gondolkozási lustaság". Bennük ez dominált.

Meg kell ezenfelül említenem, hogy közösségi beállítottságom engem a továbbiakban nagyban segített műszaki-

szervezési célkitűzéseim megvalósítása terén.

– Milyen közösségre gondol a professzor úr? Ugyanis úgy érzem, most egy kényes kérdéshez érkezünk el...

Az idősebb EMG-ekben az a vélemény alakult ki, hogy Ön pl. nem teljesen önkéntesen hagyta el az Egyesült Államokat. Mi az igazság?

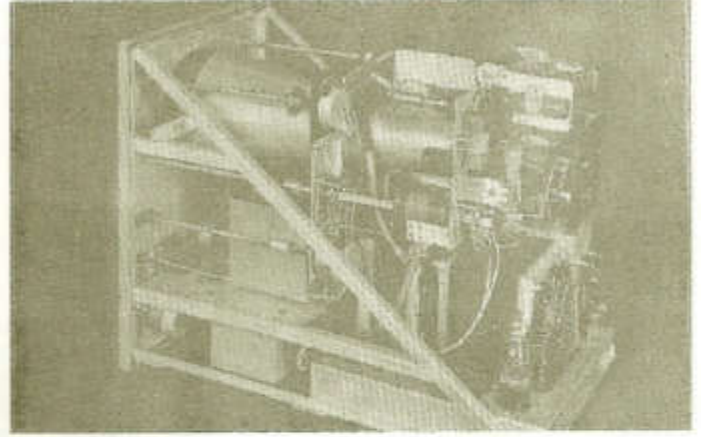
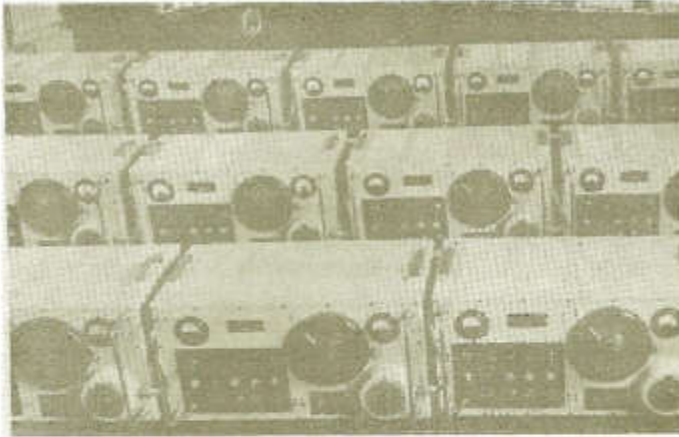
– Nem tudom, hogy mire gondolnak, kinek a részéről, milyen irányból lett volna légyen bármiféle nyomás vagy erő, ami engem erre késztetett volna.

Kétségtelen, hogy az erősen kommunista-ellenes, McCarthy-féle "boszorkányüldözés" időszakában különösen a baloldali emigráns írók, filmszínészek stb. súlyos támadásoknak, zaklatásoknak voltak ott kitéve. Az én tevékenységem azonban mindig úgy alakult, hogy ilyen szituáció nem állt elő. Mindig, mindenütt a haladószellemű magyar kolónia társadalmi szervezésében vettem részt.

Ebből a szempontból szenzációs dokumentumot mutathatok. Odakinn egy magyar üzletember egy elektroakusztikai céget akart alapítani, és felkínált számomra egy kecsegtetőnek tűnő lehetőséget. Ezt azonban nem fogadtam el. Közben pedig ismerősöm készíttetett rólam a Hill & Co. magánnyomozó céggel egy bizalmas jelentést arról, hogy jó partner (társ) lennék-e. Ezek után a kezembe nyomta a bizalmas jelentést, mondván, jó lesz ez neked még valamire, nekem pedig már nem kell...

Meg kell mondjam, a jelentés rám nézve nagyon pozitív. Tudták, hogy baloldali

Megindult a sorozatgyártás...

beállítottágú vagyok. Ennek ellenére ezt úgy értékelték, hogy "a magyar kolóniában értékes társadalmi munkát végez". Tehát az egész feltételezés számárság. Nagyon békés módon csomagoltunk össze és eredetileg arra is gondoltunk, hogy néhány hónap múlva visszatérünk.

– Nyilván ismerethiányról van szó, és az emberek találgatnak. Nos, a másik ilyen legendás téma, hogy ön Amerikából dokumentációkat és készülékeket hozott haza. A szájhagyomány szerint a cég, az EMG, ezen dokumentációk alapján indult el valahogy. Mi az igazság?

– Volt egy műszer, ami nagyon népszerű volt Amerikában, és itt nem gyártották, a Voltohmist. Ez a műszer nekem nagyon megtetszett, hoztam haza egy példányt. Ez az RCA rádiógyár terméke volt, és végül is ez lett az EMG ORIVOHM őse. A műszert mi itthon átterveztük, álló formátumból áttettük fekvő formátumba.

Hoztam haza egy kis szignált, és úgy emlékszem, egy kis oszcilloszkópot is, bár ebben ma már nem vagyok biztos. Három vagy négy műszert hoztam összesen.

A Voltohmist-ot bevittem a gyárba, persze, elismervény mellett, hogy ez az enyém, és javasoltam a gyártását. Nagyon rövid idő alatt gyártásba vittük, és óriási sikere volt, igen sokat készítettünk belőle. Hallottam, hogy az EMG megszabadult tőle, tán átadták egy szövetkezetnek, vagy mi lett vele...

Való igaz, hogy műszert, mintának persze, hoztam, de dokumentációt nem. Műszerkönyvet persze hoztam, ezekről. Ennyi igaz a történetből.

A magyarországi műszergyártás megindítása nem az én javamra írandó. *Három szerencsés körülmény* egybeesése hozta létre az EMG-t.

Az első az volt, hogy 1945 januárjában a szovjet csapatok kiűzték a németeket az Orion rádiógyár (Kremenczky János Rt.) újpesti központi gyárából, és a gyár műszaki és termelő alkalmazottai sárban, hóban visszatérhettek üzemükbe.

A második körülmény az volt, hogy 1939 őszén a hazájából Magyarországra

menekült Tyczinszki Zsigmond, krakkói születésű lengyel rádiós tisztet felvették az Orionba, és röviddel ez után megbízták a három hazai rádiógyár, az Orion, a Philips és a Standard részére az eredetileg Amerikából importált elektronikus gyártó és ellenőrző műszerek hazai konstrukcióval történő kiváltására. Mikor a szovjet csapatok bevonultak, már 4-5 honosított konstrukciójú, értékes elektronikus műszertípus került elő Tyczinszki eldugott, "BELÉPNI SZIGORÚAN TILOS" feliratú laboratóriumából.

Mikor Jeszterzsenszkij, szovjet híradós őrnagy, katonai parancsnokként átvette az Orion rádiógyárat, az ott talált műszereket olyan nagyra értékelte, hogy haladéktalanul intézkedett a gyár további folyamatos termelésének fenntartásáról. Ezen felül tárgyalásokat kezdeményezett a műszerek jóvátételi szállításokba való felvételére.

Valkó Iván Pétertől, az Izzó akkori főmérnökétől nyert információim szerint Tyczinszki Zsigmond az Orion Váci út 99. alatti rádiógyárának említett titkos, a náci felderítése elől gondosan elzárt laboratóriumában fejlesztette ki – amerikai minta alapján – a később 91-es típusszámra hallgató, népszerűen csak "libafejes"-nek nevezett csővoltagemérőt.

A továbbiak során 85-ös szám alatt egy Hewlett-Packard hanggenerátor, majd egy General Radio szignál lemásolása történt meg, 82-es típuszámmal.

A lengyel menekült mérnöknek jelentős, úgyszólván meghatározó szerepe volt ebben a korai időszakban a hazai elektronikus műszerek fejlesztése terén.

Tyczinszki eredetileg Lengyelországban a Groskowszki által vezetett katonai elektronikus kutató intézetben dolgozott. (Groskowszki kitűnő elektronikus szakember volt, aki a háború alatt Angliában tevékenykedett. Ő dolgozta ki – rendkívül rövid idő alatt – a német mágneses aknáknak leküzdésére szolgáló rádiótechnikai módszereket.) Tyczinszki Zsigmond "kezdeményező és magas színvonalú fejlesztő munkájáért" 1950-ben Kossuth-díjban is részesült.

Az ötvenes évek technikája...

A harmadik körülmény Wohl Hugó igazgatóval való említett találkozásom volt Chicagóban, mely után került sor meghívásomra az Orion műszerészlegének felfejlesztésére.

Az Orionban az időközben befutott jelentős megrendelések következtében ismét igény mutatkozott a műszergyártásra, de számos régi vezető a rádiógyártás mellett kardoskodott, és a műszergyártás és értékesítés leállítását szorgalmazta, mert ez – szerintük – zavarta a rádiógyártás fejlesztését.

Ekkor határoztam el, hogy felhívom az illetékes állami szervek figyelmét az elektronikus műszergyártás fontosságára. Egy drámai hangú, 1949. november huszadikán kelt javaslatban felhívtam az illetékesek figyelmét a várható gazdasági és műszaki eredményekre. Ennek eredményeképp 1950 januárjában felsőbb szintű intézkedés történt a műszergyártás levalasztásáról és a helyiségek biztosításáról. Vas Zoltán és stábjá ugyanis kivonult az Orionba, egy nagy értekezletre. Ott kijelölte a volt Baeder kozmetikai gyár épületét az új gyár részére, és engem kineveztetett az új gyár főmérnökének.

Visszatérve az előzményekre, a műszerfejlesztés és gyártás az Orionban tehát – mint hallottam – már 1945 január 25. után újból megindulhatott, noha mindezt árvízi előntés, térdigérő sár és hó is akadályozta. Az emberek éjjel nappal bent voltak, répalevest ettek, matracokon aludtak.

A készülékeket amerikai eredetű, fém-búrás elektroncsövekkel kellett megoldani. Ezek részben eredeti amerikai, részben szovjet változatait a szovjet fél bocsátotta rendelkezésre.

Az oszcilloszkópok fejlesztése terén jelentős részt vállalt a munkából Dr. Almássy György, a Műszaki Egyetem adjunktusa, aki – egy gyakorlat során megismerve ezen, számára rendkívül érdekesnek tűnő fejlesztési témát – eredeti állását feladva, 1946 februárjától vett részt a Tyczinszki labor munkájában. Az első, ott kidolgozott készülék egy ferde

előlapú, RCA eredetű, az Orionban meglévő egyetlen (1) oszcilloszkóp honosított változata volt, melynek fejlesztése már korábban elkezdődött. Ezt követte az 5 MHz-es 101-es típusú oszcilloszkóp fejlesztése, illetve az Egyesült Izzóban Dr. Barta István és Dallos András által kifejlesztett 99-es oszcilloszkóp. Nem érdektelen megemlíteni, hogy ezt a kutató laboratóriumot Dr. Bay Zoltán, az első Hold-radar visszhang kísérletek atyja hozta létre.

Végül is 1948 nyaráig mintegy tizen-négy féle típus állt rendelkezésre, majd megjelenésem után még további négy típus kifejlesztésére került sor. A korabeli adatok szerint már 1946-ban több ezres szériákat állítottak elő az Orionban! Mikor 1948-ban hazaérkeztem, már kitűnő prospektuslapot kaptam kézhez ezekről a műszerekről, részletes specifikációval

– Végül is, hogyan indult meg az élet az EMG-ben? Melyek voltak az első lépések?

– Felmentettek az Orionban viselt főmérnöki posztomból, és mint az új műszergyár főmérnöke, kijelöltem mintegy húsz dolgozót az Orionból, akikkel együtt kívántam dolgozni új munkakörökben. A Baeder gyárban 1950 februárjában, márciusában rendbehoztuk, használhatóvá tettük az első helyiségeket, és március utolsó hetében megtörtént az átköltözkedés. 1950. április negyedikét már az új gyárban ünnepeltük.

– Honnan származik a vállalat neve, az "EMG" elnevezés?

– Az új vállalat nevére én tettem javaslatot. Az első variáció Elektronikus Mérőműszer és Készülékgyár volt, még 1949 novemberében. Az alapító levél dátuma 1950. július 2.

– Ki volt az EMG első igazgatója?

– Többszöri sürgetésemre, hónapokon keresztül sem neveztek ki igazgatót. Végül aztán 1950 őszére Ujhegyi István kapott erre megbízást.

Az orionosok nem voltak műszeresek, valójában fáztak a műszerek gyártásától. Én viszont Amerikában műszeressé váltam, és a Tyczi bácsi, az Almási Gyurka, meg néhányan mások ugrásra készen vártak. Velük lehetett szövetkezni. Így jött létre az Erzsébet utcában az első csapat, ahol aztán már nem volt semmi fékező elem, kivéve az egész ottani tevékenységemet jellemző ellenszélet. Nem tudom erről mit hallott?

– Tudok róla, és éppen ez lett volna a következő kérdés... Hogyan alakult ki az az elképzelhetetlen helyzet, hogy éppen Önnek, mint a gyár alapítójának, lehetetlenné vált a helyzete az EMG-ben, amelynek végezetül az Ön kényszerű távozása lett az eredménye?

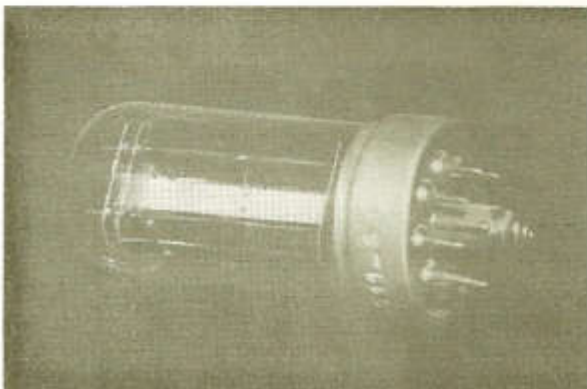
– Ez egy nagyon-nagyon hosszú és komplikált sztori. Ebben a három vastag dossziében gyűjtöttem össze a történet dokumentumait. Ez volt az én harcom. Azért, hogy a gyárat ne tegyék tönkre...

– Professzor úr, közbevetőleg meg kell jegyezni, hogy volt munkatársai az Ön távozását annak idején egyértelműen a cég egyik legnagyobb veszteségének tartották és tartják ma is. Ha viszont kedvelték a munkatársai, hol, hogyan alakult ki ellentét, és kívül szemben? Politikai, vagy gazdasági jellegű volt-e ez az ellentét?

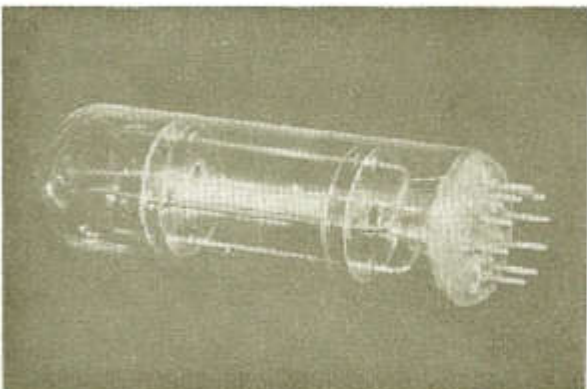
– Ezen nagyon sokat töprengtem és gondolkodtam, hogy mi van a dolgok mögött, és végül is nem egészen jöttem rá. Tény az, hogy attól kezdve, hogy elkezdtünk az Erzsébet utcában dolgozni, kikerültünk az Orion bűvköréből. Különösen 1950 októberétől-novemberétől kezdve, amikor az Ujhegyit kinevezték igazgatónak, ki voltam téve egy – nem mondhatom, hogy nagyon jól szervezett, de rendkívül intenzív – állandó ellenszélnek, ellenzésnek. Sőt, ez azok után is folytatódott, hogy átköltöztünk végleges helyünkre, a Cziráky utcába. Egyébként jellemző, hogy az új gyárépület terveit úgy sikerült gyorsan elkészíttetnem, hogy az MMG szintén akkor épülő gyárának terveit alkalmaztuk erre a helyszínre is, némi módosításokkal.

Utólag az ellenszélre mindenféle elméleteket faragtam, hogy mi is lehetett az oka, minek köszönhettem, de ma sem tudom, mi a teljes igazság.

Én egy olyan szerepet vállaltam, ami merőben ellentétes volt az akkori általános gyakorlattal. 1948-ban ugyebár aki-

Striker Indítványa alapján megindult a szűrőkristály gyártás az EMG-ben

Külkereskedelmi Miniszter úr!

Hivatkozással a 30/1951. KKM sz. rendeletre a következő javaslatot nyújtom be új kiviteli lehetőséget biztosító árucikkre:

Különböző természetű belföldi szükséglet fedezésére, valamint exportra szállítandó 12 csatornás Standard gyártmányú telefonberendezések megvalósításához vállalatunknál irányításom mellett felfejlesztettük, gépesítettük és precíziós, különleges műszerekkel felcseréltük kvarckristály-gyártó részlegünket.

Ez a részleg híradástechnikai célokra jelenleg a legnagyobb pontosságú rezgő- és szűrő kvarckristály-egységeket állítja elő.

Eddig ezen gyártmányainkból közvetlen exportra sem ajánlat, sem megrendelés nem történt.

Köztudomású, hogy ilyen nagypontosságú, különleges tudományos és műszaki felkészültséget kívánó rezgő, de különösen szűrőkristályokat exportcélokra Európában alig gyártanak, sőt szűrőkristályok gyártásáról sehol a kontinensen máshol nincsen tudomásom.

Bár a kristályok alapanyaga /nyers kristály-kvarc/ jelenleg Braziliából jön be az országba, kellő előkészítés után a Szovjetunióból is beszerezhető, ahol azt nagy tömegben bányásszák. De nyugati import mellett is elérhető olyan exportár, amely mellett az importhányad nem haladja meg a 10-15 %-ot.

Míntehogy ezen cikk gyártására 1952-ben szabad gyártási kapacitás jelentkezik a nagyfokú gépesítés eredményeképpen, javasolom első sorban a baráti országok felé az export-piacutatás megindítását és ezen igen munkaiigényes és műszakilag rendkívül reprezentatív cikk exportjának megszervezését.

Fenti cikkben 800 kg nyerskvarc /kg. 800.000 Ft. érték/ nyersanyag biztosítása mellett a jelenlegi műhelykapacitással is 1 év alatt kb. 10 - 15 millió Ft. export-érték realizálható.

Gyártásához a nyerskvarcon kívül aránytalanul csekély értékű csiszoló gyémánt-por és carborundum por kivételével import-nyersanyagra nincs szükség.

Budapest, 1952.II.5.

Striker György főmérnök
Elektronikus Mérőkészülékek Gyára
Budapest.IV.Erzsébet u. 2-4.

Szavatossági-levél.

Typus: 1531 / SP 20981 / Katódsugár oszcill.

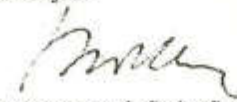
Gyártási sz: 111.065

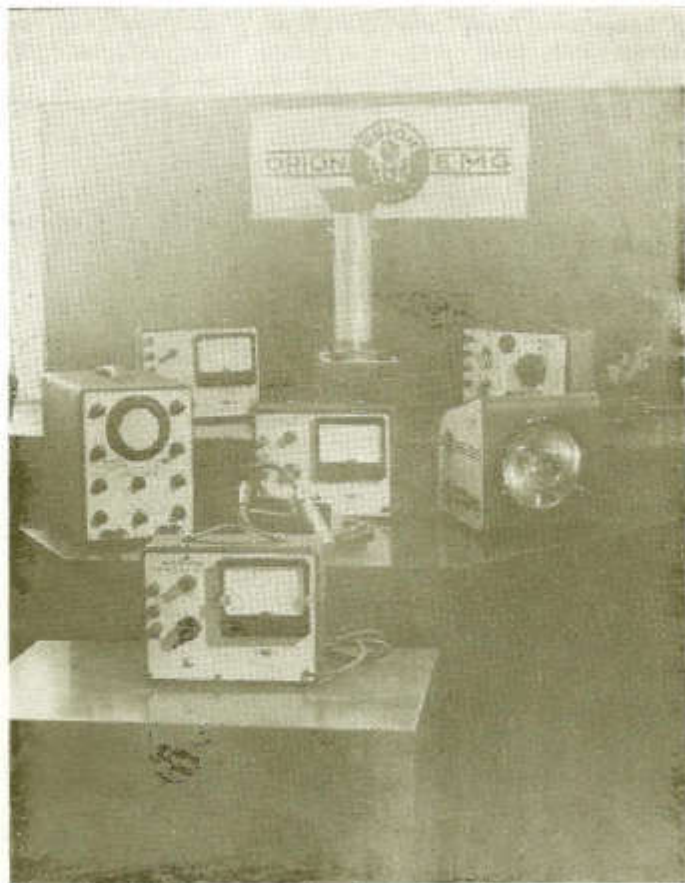
Fenti számú készülékért 1952. X. 30.-ig szavatosságot vállalunk, mely szerint a készülékben kizárólag gyártási anyag vagy belső szerelési hibát díjtalanul megjavítjuk.

Szavatosságunk nem terjed ki a készülékekben alkalmazott csövekre, katódsugárcsővekre, továbbá olyan hibákra, melyek a készülék nem rendeltetésszerű használata következtében álltak elő, valamint a szállítás alatt bekövetkezett hibákra, — kivéve, ha a szállítóeszközt mi bocsájtottuk rendelkezésre. Annak megállapítására, vajjon a hiba szavatosságunk alá esik-e, vagy sem, laboratoriumunk megállapításai irányadók. Szavatossági kötelezettségünk teljesítése mindenkor telephelyünkön értendő.

Ezen szavatossági levelet a javításra beküldendő készülékekhez mindenkor mellékelni kell, mert ennek hiányában a díjtalan javítást biztosítani nem tudjuk.

Budapest, 1952. X. 30.

ELEKTRONIKUS MÉRŐKÉSZÜLÉKEK
GYÁRA

Szavatossági levél 1952-ből

nek valami sütnivalója volt, azon igyekezett, hogy elhagyja az országot. Erre jött ez a Striker, és épp ellenkezőleg, beállt alkotni, bizonyítani, hogy lehet alkotó munkát végezni az ún. szocialista társadalmi rendben is. Kétségtelen, hogy ez rettentő sok energiámba került. Nagyon sokszor hajnalról este tizenegy óráig is bent voltam. De sikerült! Ment! Így például a kontinensen elsőként szerveztem meg az EMG-ben a nagyüzemi kristálygyártást.

Időlegesen sikerült a támadásokat kivédenem. Hogy aztán ez az ellenszél a párttitkártól, az szb titkártól, a fődizspécsertől vagy ki a jóistentől indult ki, nem tudom. Azt sem tudom, milyen szerepük volt ebben egyéb, komoly kerületi párt- és egyéb funkcionáriusoknak, vagy az ÁVH különböző embereinek, akik be-bejártak a gyárba. Abban viszont, hogy a gyár munkáját illetően sőtét szerepük volt, biztos vagyok.

Mindezekről a dolgokról újra és újra tájékoztattam a legfelső vezető szerveket. Írtam a leveleimet, és könyörögtem nekik, hogy vagy teremtsenek itt rendet, vagy pedig küldjenek el máshová dolgozni. Itt vannak a felmondóleveleim, hogy így nem tudok tovább dolgozni stb. Mindig azt mondták, csak maradjon nyugodtan, csak dolgozzon tovább.

Egyszer a Csergő — mikor már nagyon panaszkodtam — kijött az Erzsébet utcába, összehívta a mozgalmi vezetőket, az

asztra!ra csapott, és azt mondta, hagyják a Strikert dolgozni! Aztán távozott. Hát, két-három hétig nem is volt semmi baj, de aztán kezdődött az egész előlről, jöttek az újabb intrikák. Megemésztettem három igazgatót, az Ujhegyit, a Szabó Ferencet és a Stiasznyt. Ezeket úgy küldték a gyárba, hogy mindent meg kell tenniük azért, hogy be lehessen bizonyítani, a Striker "ellenség". Ezek közül a Stiaszny volt a legkellemetlenebb, mert ávéhás tiszt volt. Próbálták is ellenséges tevékenységemet bizonygatni. Mindenféle akadályokat gördítettek elém, vagy okoztattak másokkal. Pl. a Stiaszny közvetlenül az ávéhától jött, korábban valami disznóságot csinált, és ez volt az utolsó esélye, mármint az, hogy a Strikert lebuktassa! Hallott a tervcsalási ügyről?

— Nem! Csak valami pvc-hegesztő ügyről szóltak. Tán csöveket loptak volna ehhez, meg ilyesmi... nagy felfordulás volt...

— Nem erről van szó! 1953-ban egy tervcsalási ügy kapcsán elítélték a Stiasznyt egy évre, én is kaptam egy évet, de az enyémet felfüggesztették, mert a minisztérium közbeszólt, mondván, hogy szükségük van a szakmai munkámra. A Kossánál is jártam ebben az ügyben, aki azt mondta, hogy nézze Striker, annyi helyen csálnak a tervvel, hogy nekünk végre kell csinálnunk egy tervcsalási pert.

Tudja, mi volt a tervcsalás? Az ötödikéig legyártott termékeket elsejéig le-

Műszereink a bemutatóteremben

gyártottnak jelentette Stiaszny, mint igazgató, a tervosztály vezetőjének jelentése alapján. Hát így történt.

Az ítélet után én visszamentem a gyárba, és folytattam a munkát az újabb igazgatóval, a Letzterrel tovább.

1954-ben azonban fejreállt a gyár, nem sikerült a tervet teljesíteni. Ekkor elővették a Letztert, a nyakába varrták még valami flört ügyét is, és menesztették. Viszont, ha a Letzter megy, akkor a Strikernek is mennie kell, mondták, mert az tűrhetetlen, hogy már a negyedik igazgatót egye meg... A Letztert menesztetni kellett, és a Strikert nem lehetett otthagyni. Hogy néz az ki, hogy az, aki még nem is párttag (többször is visszautasítottak!), ilyen erősen üljön a nyeregben, és a negyedik igazgatót eméssze már meg? Olyan igazgatót nem tudunk találni, aki a Strikerrel kijön, mert a Striker összeférhetetlen!

Nyilvánvaló, hogy az ávéhá feladata az egész idő alatt az volt, hogy megbizonyítsa, én Amerikából küldött kém vagyok, aki úgy csinál, mintha minden tudását beleadná abba, amit csinál. Pedig tényleg beleadtam!

Az egész ügy hasonlított a Standard-perhez. Ott is, ugye, milyen lehetetlenség volt a Radót és a Geigert azzal vádolni, hogy amerikai kémek, mikor az volt a feladatuk, hogy honosítsák az amerikai technológiát itthon... Mindezek azért nem vették el a kedvemet a munkától. Szám-

talán fórumon, képességeim szerint igyekeztem képviselni a műszer- és mérés-technika hazai és nemzetközi ügyét. Tizenöt éven keresztül oktattam a Budapesti Műszaki Egyetemen, sokat tevékenykedtem a METESZ-ben, szerepem volt az MTA Mérés-technikai és Műszerügyi Kölcsönző Szolgálat, illetve a Mérés-technikai Központi Kutató Laboratórium létrehozásában. Számítatlan nehézség ellenére létrehoztuk továbbá – 1956-os javaslatom alapján! – az IMEKO nemzetközi mérés-technikai konferenciát. Ez az egyetlen olyan nemzetközi műszaki-tudományos szervezet, amelynek titkársága Budapesten működik. Ezen szervezetben – az igazgatótanács örökös tiszteletbeli tagjaként – tudományos tanácsadói tevékenységet folytatok. Az IMEKO alapítása terén végzett munkám elismerése-

ként az angliai és az USA-beli műszeripari egyesületek örökös tiszteletbeli tagjukká választottak.

– Feltételezhetem, hogy a professor úr ilyen aktív és sokrétű tevékenység után most már visszavonult a társadalmi tevékenységektől?

– Ez a feltételezés egy kissé elhamarkodott. Említettem, hogy az IMEKO igényli tanácsadói tevékenységemet. Itt lépést kell tartanom szakmailag "aktív" kollégáimmal, nemzetközi szinten.

Hazai kortársaim körében, a MATE szakegyesület "Senior Szakosztályában" havonta vitatjuk meg egy-egy szakterület fejlődését, eredményeit, helyszíni látogatásokkal egybekötve.

Végül, hogy a legifjabbaknak – unokáimnak – is jusson valami, hetenkinti nyelvórákkal segítem szókincsük, nyelvisme-

retük gazdagítását... és néha-néha előfordul egy hangverseny, egy szakmai konferencia, vagy valami hasonló pihentető, gerontológiai tevékenység...

– Hát, ha a professor úr így értelmezi a nyugdíjas korhoz tartozó "aktív pihenést", akkor ehhez nagyon jó egészséget és minél kevesebb hétköznapi bosszúságot kívánok.

Végezetül, mindent összevetve, az a benyomásom alakult ki a történekről, hogy Ön annak idején a hazai körülmények áldozata lett. Túlságosan korán, a kellenél mintegy negyven évvel korábban érkezett, egy kelően fel nem készült társadalomba, a "terv"-et fétisként tisztelő szocialista főmérnök helyett menedzsernek...

SIPOS GYULA

EMG Üzemi Híradó

Az Elektronikus Mérőkészülékek Gyára
dolgozóinak lapja

Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Felelős szerkesztő: Csépe László
Szerkesztőség: 1163 Budapest,
Cziráky u. 26-32. Tel.: 1837-950

Kiadja:
Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó:

Németh Jenő vezérigazgató
Engedélyszám: III/ÚHB/258/1983
Megjelenik havonta 1500 példányban
Készül az EMG Rota nyomdában